

Nro. 31.

A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS AP. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indúlt Bétsből, Pentéken October 16-ik napján,
1807-ik esztendőben.

B é t s.

A' jelenvaló őszi idő járásánál szebbet, kellemesebbet és hasznosabbat kívánni sem lehetne. Ha egy nap tsendes eső esik, a' következő nap a' napnak meleg sugárai a' komor felhőket széllyel oszlattyák, a' levegőt meg frisselik, a' mezőkben's erdőkön lévő el száradt fűveket meg elevenítik, zöld köntösbe öltöztetik, a' kerti veteményeket nevelik, a' szüretelőket vig kedvel bé töltik. Az Alsó Austriai szőlő hegyeken való áldás olly nagy, hogy mivel drága árron kell a' hordókat venni, a' must pedig sok, annyira le szállott annak ára, hogy 4 vagy 5 forinton is meg lehet a' koját ven-

H h

ni; a' szőlős gazdák mustyokat kádakban szeke-
rekre tévén, avval házanként kínálkoznak. Azok
a' fősvény lelkű uzsorások, a' kik a' szüret előtt 26
's több forintokat fizettek előre a' bor akójáért, na-
gyon meg tselatkoztak. — Hogyha tovább is illy
kedvező leszen a' szüretelésre az idő járása, re-
ményleni lehet, hogy a' bornak igen drága árra,
valamivel alább fog szállani.

Felséges Úrunk e' folyó hólnap vége tájjan
ide vissza váratik. Egyébb aránt, a' mint érté-
sünkre esett, kivánt jó egeffégben van Eő Cs. Kir.
Felsége, és még eddig semmi változása Egéffégének
nem érdeket Felséges személyét. Az Eő Fel-
sége kedves magzatjai a' Hetzendorfi, kedvestest-
vérjei pedig a' Schönbrunni Csász. nyári mulató
kastélyokból minden órán vissza fognak ide jön-
ni, és az ide való Császári várba ismét bé-
szálnak.

Magyar Ország.

A' Tek. Torontál Vármegyei Statusok és Ren-
dek a' Nagy-Betskerek-i szörnyű tűz miatt szegény-
ségre jutott lakosoknak böldegtalan sorsokat te-
hetségekhez képest enyhíteni, 's őket minden
úton módon segélleni igyekeznek, minden azon
Tek. Vármegye bel-i helységek kenyeret, lisztet,
hüvelykes veteményeket nagy bővséggel vitetnek
számokra. Ezen felebaráti szeretetre azon Tek.
Vármegyének első All-Ispánja Titt. Hertelendy
Jósef Kir. Consiliarius Ur tulajdon példájával indit
másokat, a' ki egyszerre 300 kenyeret süttetvén
és küldvén azon szerentsétlen lakosoknak számok-
ra, ditsiretes példa adásának követésére másokat

is fel buzditott; C s e r n o v i c s fő Szolgabíró 1000
 75 zsák lisztet küldött számokra; Szyrmium Vár-
 megyében, a' Karloviczi Kereskedők 500 forin-
 tokkal segítették fel a' N. Betskereki kereskedő-
 ket; Cs. K. Generál Major C s e k o n i c s 2000
 akós hordóval, egyet egyet 45 krajtzarért advan,
 kívánt segítségekre lenni, másként se hordojok,
 se pénzek nem lévén nékiek, kéntelenek lettek
 volna szőlőhegyeiket szedetlen hagyni, 's 'a' tűz
 miatt szenvedett károkat az által is öregbiteni.

G ö m ö r V á r m e g y é b ő l Sept. 20-ik nap-
 ján. A' Felső Magyar Országai Augustana Confes-
 sion lévő Gyüllekezeteknek 10-ik Augustusban tar-
 tatott Gyüllésében meg lévén határoztatva, hogy
 a' Magyar Nyelv és Litteratura terjesztésére, és
 tökéletesítésére nézve egy Magyar Oskola állitate-
 tassék fel, egy darabig meg nem tudták határozni,
 hol légyen ezen Nemzeti Oskolának a' helye. So-
 kan Rozsnyót, mások Gömört, mások ismét Ri-
 maszombatot, mások ismét Miskólcz városát ja-
 vaslották. Ekkor meg nem egyezhetvén egymás-
 sal, Sz. Mihály havának 10-ik napjára halasztó-
 dott annak meg határoztatása. Melly végre ugyan
 akkor Rimaszombatban tartván gyülléseket, kö-
 zönséges meg egyezésből azt végzették, hogy mi-
 vel Tek. Gömör és Kis Hont Vármegyékben több
 Evangelicus közönségek találhatnának, mint a' több
 Tisza mellyéki Vármegyékben, tehát ugyan azon
 egyesült Vármegyében, nevezetessen Rosnyon ál-
 litattassék fel azon Nemzeti Oskola. Ennek meg
 határozására leg többeket birt nagy tudományú
 és érdemű kedves hazánkfiának Tekint. Cs á-

ni; a' szőlős gazdák mustyokat kádakban szekerekre tévén, avval házanként kínálkoznak. Azok a' fősvény lelkű uzsorások, a' kik a' szüret előtt 26 's több forintokat fizettek előre a' bor akójáért, nagyon meg tselatkoztak. — Hogyha tovább is illy kedvező leszen a' szüretelésre az idő járása, reményleni lehet, hogy a' bornak igen drága árra, valamivel alább fog szállani.

Felséges Úrunk e' folyó hólnap vége tájjan ide vissza váratik. Egyébb aránt, a' mint értésünkre esett, kivánt jó egeffégben van Eő Cs. Kir. Felsége, és még eddig semmi változása Egéffégének nem érdeklette Felséges Személyét. Az Eő Felsége kedves magzatjai a' Hetzendorfi, kedvestestvérjei pedig a' Schönbrunni Csász. nyári mulató kastélyokból minden órán vissza fognak ide jönni, és az ide való Császári várba ismét beszálnak.

Magyar Ország.

A' Tek. Torontál Vármegyei Statusok és Rendek a' Nagy-Betskerek-i szörnyű tűz miatt szegénységre jutott lakosoknak bódogtalan sorsokat tehetségekhöz képest enyhíteni, 's őket minden úton módon segélleni igyekeznek, minden azon Tek. Vármegye bel-i helységek kenyeret, lisztet, hüvelykes veteményeket nagy bővséggel vitetnek számokra. Ezen felebaráti szeretetre azon Tek. Vármegyének első All-Ispánja Titt. Hertelendy Jósef Kir. Consiliarius Ur tulajdon példájával indit másokat, a' ki egyszerre 300 kenyeret süttetvén és küldvén azon szerentsétlen lakosoknak számokra, ditsiretes példa adasának követésére másokat

is fel buzditott; C s e r n o v i c s fő Szolgabíró 1000
75 zsák lisztet küldött számokra; Szyrmium Vár-
megyében, a' Karloviczi Kereskedők 500 forin-
tokkal segítették fel a' N. Betskerei kereskedő-
ket; Cs. K. Generál Major C s e k o n i c s 2000
akós hordóval, egyet egyet 45 krajtzarért advan,
kivánt segítségekre lenni, másként se hordojok,
se pénzek nem lévén nékiek, kéntelenek lettek
vólna szőlőhegyeiket szedetlen hagyni, 's 'a' tűz-
miatt szenvedett károkat az által is öregbiteni.

G ö m ö r V á r m e g y é b ő l Sept. 20-ik nap-
ján. A' Felső Magyar Országi Augustana Confes-
sion lévő Gyüllekezeteknek 10-ik Augustusban tar-
tatott Gyüllésében meg lévén határoztatva, hogy
a' Magyar Nyelv és Litteratura terjesztésére, és
tökéletesítésére nézve egy Magyar Oskola állítat-
tassék fel, egy darabig meg nem tudták határozni,
hol légyen ezen Nemzeti Oskolának a' helye. So-
kan Rozsnyót, mások Gömört, mások ismét Ri-
maszombatot, mások ismét Miskólcz városát ja-
vaslották. Ekkor meg nem egyezhetvén egymás-
sal, Sz. Mihály havának 10-ik napjára halasztó-
dott annak meg határoztatása. Melly végre ugyan
akkor Rimaszombathban tartván gyülléseket, kö-
zönséges meg egyezésből azt végzették, hogy mi-
vel Tek. Gömör és Kis Hont Vármegyékben több
Evangelicus közönségek találhatnak, mint a' több
Tisza mellyéki Vármegyékben, tehát ugyan azon
egyesült Vármegyében, nevezetessen Rosnyon ál-
litattassék fel azon Nemzeti Oskola. Ennek meg
határozására leg többeket birt nagy tudományú
és érdemű kedves hazánkfiának Tekint. Cs á-

s z á r A n d r á s U r n a k a z a ' f o n t o s i r á s a , m e l l y e t
 L ő t s é n n y o m t a t á s b a k ö v e t k e z ő t z i m a l a t t k ö z ö n -
 s é g e s s é t é t e t t : R o s n a v i a p r o n a t i o n a l i
 G y m n a s i o i n I n c . C o m i t a t u G ö m ö r e t
 K i s - H o n t h a r t i c u l a r i t e r u n i t o p r a e
 c a e t e r i s m a x i m e i d o n e a . L e u t f c h o -
 v i a e , t y p i s J o s . C . M a y e r i n 8 v o . — V a l ó -
 s á g g a l i g e n s o k k a l t a r t o z i k e n n e k a ' d e r é k h a z a -
 f i u n a k a ' M a g y a r H a z a ; e ' v ó l t a ' V á c z i S i k e t - N é -
 m á k I n s t i t u t u m á n a k e l s ő r u z ó j a , e ' b u z d i t o t t a f e l
 k ö z ö n s é g e s t u d ó s i t á s a i , ' s m a g á n o s i r á s a i á l t a l a n -
 n a k f e l á l l i t a t á s á r a a ' n e m e s l e l k ú h a z a f i a k a t , e '
 g y ű j t ö t t a r r a p é n z t , e ' f á r a d o z o t t a n n a k e l ő m o z -
 d i t á s á b a n , a ' n é l k ű l , h o g y m e g b e t s ű l h e t e t l e n s z o r -
 g a l m a t o s s á g á é r t l e g k i s s e b b m e g j u t a l m a z t a t á s t i s
 k i v á n t é s n y e r t v ó l n a . — M i n t h o g y t e h á t R o z s -
 n y ó n l e s z e n a ' f ő N e m z e t i G y m n a s i u m , h i h e t ő k é -
 p e n a ' t ö b b a p r ó E v a n g . I s k o l á k t s a k G r a m m a t i c a
 O s k o l á k r a f o g n a k s z o r i t t a t n i .

E r d é l y O r s z á g .

M a r o s - V á s á r h e l y k ö r n y é k é r ő l a z t i r j á k , h o g y
 o t t o l l y n a g y d r á g a s á g u r a l k o d i k , a ' m i l l y e n r e a '
 l e g k o r o s a b b l a k o s o k s e m e m l é k e z n e k , p . o . e g y
 v é k a b u z á n a k (m e l l y E r d é l y b e n e g y P o s o n y i m e -
 r ő n e k f e l é t t e s z i) 4 f o r i n t , e g y ö r e g k e n y é r n e k 3
 f o r i n t , e g y v é k a z a b n a k 1 f o r . é s 2 0 k r . ; e g y f o n t
 m a r h a h ú s n a k 9 k r ; m á s f é l f o n t s z é n á n a k 1 0 k r . ;
 a ' k ö z ö n s é g e s b o r k u p a j á n a k , a z a z p i n t j é n e k 3 6
 k r a j t z á r a z á r r a . E z u g y a n E r d é l y O r s z á g b a r e n d -
 k i v ű l v a l ó d r a g a s á g n a k t a r t a t i k ; d e a z o k a ' M é l -
 t o s á g o k , é s k e r e s k e d ő k , a ' k i k f o g l a l a t o s s á g a i k m i -
 a t t B é t s b e j ö n n e k , a z i d e v a l ó n a g y d r a g a s á g h o z

képest óltsóságnak tartják 's tarthatták is az Erdélyi drágaságot.

H a d i T u d ó s i t á s o k .

Koppenhága városának fel adattatását egyedül az oda való őrizetnek erőtlensége okozta. Hogyha annak külső városai annak idejében le égettettek volna, nem egy könnyen vehették volna azt meg az Anglusok. Az is siettette ezen város veszedelmét, hogy a' Vezérek több napi fegyverfűzésbe botsátkoztak az ellenséggel, nem olly véggel, hogy a' várost fel adják, hanem hogy az oda való nagy ispotályban feküdt betegeket másu-va leheffen által vinni. Azonban a' fegyverfűzés ideje alatt mind közelebb közelebb nyomúlt az ellenség, különben lehetetlen lett volna a' várost és olly könnyen ostromlani. Annak tengeri oldala felől minden próba tételei haszontalanok voltak, a' Dániai ágyuzó hajóknak vitéz vezére mindenkor vissza verte őket. — Az egész szerentsétlenséget árulásnak lehet tulajdonítani, olly időpontban küldvén ellenünk az Angliai ministerium, a' mellyben jól tudta, hogy a' Dániai armada a' Holsteini herczegségben fekszik; de még is olly nagy erőt küldött Koppenhága ellen, a' millyent senki ellen sem küldött a' Franczia háború ideje alatt. A' 30000 főből álló valógatott hadi népén kívül minden hajói számos ágyukkal és hadi eszközökkel voltak meg rakva. Zelandiában, a' hol tisztek is vannak meg lehets fenyitéket tartanak az Anglusok, egyébképen és a' távolabb fekvő helységeekben sok prédálást

és pufztitást visznek végbe a' Skótziai hegyek között való seregek. Egyébb eránt több el keseredtséget okoznak az Anglusok a' lakosokban mintsem szenvedett káraikon való szomorúságot. — A' verekedésre való nagy kivánság lángol a' Dániai ármádiában. — Az Ángliai kikötő helyekben el foglaltatott kereskedő hajóknak száma 100-nál többre megyen.

A' Lübekből jött tudósítások tele vannak az Anglusok ellen való panasszal. A' mi tengeren való hajókázásunk, úgymond, hirtelen meg fordult. Septemb. 26 ik- napjától fogva minden hajóinkat el rabolják az Anglusok, azokat is, még a' mellyek másunnan hozzánk jönnek, és mind Koppenhága alá hurczolják, a' hova még most sem lehet levelet küldeni, vagy onnan venni. Már is 10. Pétersburgi hajót, és számos Orosz kikötőhelyekből ide jött hajókat rablottak el, melly miatt nagy rémülésbe esett városunk. Hamburgban is nem kevés félelmet okozott ez a' nem várt történet. — Mivel a' Dániai Korona herczeg a' Koppenhága fel adattatasának alkalmatosságával készült kapitulatziót el nem fogadta, meg sem is erőssítette, hihetőképen az Anglusok sem fogják magokat ahoz tartani, hanem ellenségesképen bánanak Zelandiával, és súlyos hadi adót vetnek a' Koppenhágai lakosokra.

Eszaki Német Ország.

Az utolsó posta napon költ Magy. Kurirban azt irtuk, hogy a' Prussziai Birodalomnak felszattatása által el töröltetett két hires Universtitás.

sok helyett, Berlinben egy másik állítatik fel, melly a' Hállainál sem a' derék Tanítókra, sem a' tanuló ifjúság sokaságára nézve alább való nem leszen. — Az ennek fel állítására nézve tett intézeteket, B e y m e Kabinetbeli Titkos Tanácsos Urnak Königsbergből már meg küldette a' Király. Azokon a' híres Tanítókon kívül, a' kik a' fent nevezett két Vniversitáshól oda mennek, a' Berlini nevezetesebb Tudósok is tanítani fognak, még pedig olly hasznos tudományokat, a' mellyeknek a' több Német Országi fő Oskolákban ekkorig még tsak hírek sem vólt. Az ott, tudniillik Berlinben lévő készülmények, (aparatusok) Muzeumok gyűjtemények, és egyéb tudós segítő eszközök nagy tökéletesítésére fognak azon Univeritásnak szolgálni.

Ismét egynéhány deputatusokat küldött a' Prussziai Nemesség és polgárság a' Királyhoz Mémelbe, azon Ország igen szomorú sorsának eleibe leendő terjesztetése végett. A' marhadög minden barmot meg emésztett, három sőt négy mértföldni kerületben sem lehet két vagy három tehenet találni; a' juhokat és sertéseket az ott táborozott hadi nép meg emészttette. A' lovaknak felénél több vagy elveszett, vagy el vitetett; sok vidékekben sem árpa sem zab nem vettetett; a' téli vetésnek felénél többet meg étettek a' táborozó hadi seregek. Rövideden mondván, nincs olly pen-na 's olly festő ötset, melly azon Orszagnak szomorú boldogtalan sorsát le tudna rajzolni és festeni, a' mellyet a' majdan bé következő erőtél, a' millyen tudniillik ott lenni szokott, nagyon fogja öregbiteni.

A' Lipsiából jött 29-ik Septembéri levelekből azt olvassuk, hogy ott is olly szélvész volt két nappal annakelőtte, hogy senki az utzára ki menni nem méreszlett, és e' miatt szomorú hireket vártak a' napnyugoti és északi tengerekről, nevezetessen a' nagy Báltben és Sund szoros tengerben lévő Ánglus hajóseregről, mellyet, ha ott is olly nagy szélvész volt mint másutt, sok helyeken, nagyon meg rongál. — Azok a' Prussziai Birodalombéli Kereskedők, a' kik a' Sz. Mihálynapii Lipsiai vásárt meg látogatták, és meg lehető's vásárok is volt, a' házajokban lévő nyomorúságot és pénz szükít le nem tudják festeni. Egyetlen egy szerentsétlen nap (az Octoberi 14-ik napján esett Jénai ütközet) a' Prusszia Monarchiát azon felső pólczról, mellyre 100 esztendő alatt, néhai II. Friderik Király elmessége, hadi talentomai, és más kedvező környülállások által emeltetett vala, a' földre taszította. —

Brezlauból vagy Poroszlóból azt írják, hogy mennél jobban közelget a' Frantzia hadi nép Szileziából való ki menetelésének napja, annál inkább sürgetik a' Fr. vezérek azon tartományra vetett hadi adónak le fizettetését; de mivel arra tehetségek most nintsen, az oda való tartománybeli Kamára minden nap 25 embert és egy tisztet küldenek executióra, a' kiknek ezer tallért kell fizetni naponként executio fejében.

Frantzia Birodalom.

Az egyházi dolgokra ügyelő miníster, a' nem régiben meg halálozott Portalis helyett, an-

nak nagy talentomú fiára, az ifjú Portalis-ra bizattatott az a' dolog addig mig annak folytatására mást nézne ki Napoleon Császár. Ez az ifjú Portalis a' Frantzia revolutió alatt édes attyával együtt Németországban tartózkodott, 's annak nevezetesebb Universitásaiban tanúlt. Eleinte a' belső dolgokra ügyelő Minister igazgatása alatt fog lenni.

A' Westfáliai Király és Királyné (Jeromos Fr. Császári Herczeg és Katalin Würtembergi Kir. herczeg asszony) öszve párosításoknak alkalmazhatóságával a' Német Országi Primas következő szókkal áldotta meg őket: Az Isten, a' maga képeire teremtetett emberi nemzet meg szaporodását meg áldotta, az isteni jószág állította fel a' házassági szövetséget, azt a' mennyei tiszta szeretetnek kútfejét, mellyben az egymást igazán szerető párok a' magok földi boldogságokat helyhezteszik. Az Isten akarta, hogy a' férj és feleség a' költsönös szeretetnek kötelével öszve kaptassanak, egymást állandóul szereffék, hogy az élet gyönyörüségeit és terheit költsönös erővel viseljük, hogy azoknak a' gyermekeknek sziveikbe, a' kiket nekik ajándékozni fog, a' virtusnak bimbóit be öltésük. — Ezeket az érzékeny és édes köteleffégeket a' házasság szent törvényei parantsolják. Ezeknek hiv meg tartások a' polgári rendtartásnak leg fontosabb fundamentoma. — A' házassági szeretetnek érzése igen kedves az Ur Isten előtt, 's kiváltképen az illy szeretetre lehet Sz. János Evangélistának ezen szavait alkalmaztatni: Azok, a' kik a' szeretetben élnek,

az Istenben élnek, és az Istenbennek lakik.“

„Felséges herczeg! Egy olly feleféggel áldja meg Csász. Herczogségedet az Isteni gondviselés, kinek sziv- és elmebéli szép tulajdonságai 's tökéletességei szives és jól érdemlett hajlandóságot kívánnak. Az ő Felséges attya Ő Cs. Kir. Felségéhez, a' Nagy Napoleonhoz való szives hajlandóságának tündöklő próbáit adta, a' ki a' leg hatalmasabb Házakkal egyességre lévén azon békeféget, mellyet ez a' Nagy Fejedelem szerzett, és a' Izáraz Európának ajándékozott, állandóbbá fogja tenni.“

„Felséges herczeg asszony! Egy olly ferjét ajándékoztak az egek egy Király személyében Herczogségednek, kinek nemes gondolkozása módja a' Kir. Felséged boldogságát tökéletesíteni fogja, és Kir Felséged leszen az ő boldogságának kimerithetetlen kútfeje. Az ő hadi vitézségének, okosságának, és nagy tulajdonságainak a' tengerek és a' szárazföld elegendő tznúbizonyságai, és azok a' rabszolgák, a' kiknek lánczaikat ő Afrikában el tördelte, velek közlött jótéteményeit szüntelen áldják. Felséges herczeg asszony egy illy férj azokat az érzékenységeket, mellyekkel Herczogséged nékie áldozik, mindenkor meg érdemli. A' midőn én Felségteket a' szent Hazaffág Sacramentumában meg áldom, egyszersmind arra kérem az egeket, hogy ezen Felséges Párt tökéletes boldogsággal ajándékozza meg; kívánom, hogy az ő virtusaikat szüntelen szemeik előtt forgassák és kövellék az ő maradekaik. Szerentsés férjfiu! ma-

ga Felséged alattavalóinak hosszú ideig való bóldogságok legyen, 's végtére nyerje el azt az örökké való jutalmat, mellyet a' maga Választottinak rendelt a' Mindenható, azoknak, a' kiket a' maga kegyelme által magához hívott Amen."

A' Frantzia Csász. udvár September 28-ik napjától fogva a' Fontainebleau (Fonteneblói) Csász. palotában tartózkodik, 's gyakorta vadászattal mulatattya magát. A' Német Országi Primás, a' Beneventi herczeg (Talleyrand külső dolgokra ügyelő volt minister) egynehány Status Tanátosok is oda mentek, és a' Császár szemei előtt a' Rénusi Confoederatio, 's Német Országi Concordata alkotmányán ott dolgoznak. A' Párisi Csász. Udvarnál lévő külföldi követ ministereknek nagy része is oda ment.

Az Argus nevezetű Párisi közönséges újság leveleknek egyik darabjában ezt olvassuk: A' Pétersburgban lévő Anglus Ministerhez Marquis Douglashoz egy esedező levelet küldöttek az Anglia Országi Kereskedők, mellyben arra kérik, hogy igyekezzen az Orosz Birodalommal való kereskedésbéli szövetséget meg újítani. Ebből az irásból az Angliai Monopoliumnak Orosz Birodalomban való állapotját egészen ki lehet tanulni.

„Végtére, (igy folytattya továbbá az Argus a' maga jegyzését) az Orosz Kabinetben az igaz hazafiúság fel ébrett, szemei meg világosodtak, érzette, hogy jelenvan az az idő, mellyben magok az Orosz Birodalombéli jobbágyok vegyék hasznát az ő roppant hazájok természeti gazdagságának; hogy reájok nézve sokkal hasznosabb le-

szen, ha kikötőhelyeiket minden nemzetek előtt fel nyittyák, és az Anglusoknak engedett privilegiumokat el törlik. Néhány hólnapoki tapasztalás ezen kinezésnek valóságát meg állapította. — Hogyha egy olly időben engedte magát vezettetni az Orosz Birodalom, a' mikor még természet ellen való alliantziában volt Angliával, hihető dolog, hogy most a' midőn az Angliai Kabinetnek politicája felfedeztetett, más úton fog menni.“

Nagy Britannia.

A' Brittusokon Buenos - Ayresben történt szerentsétlenséget igen nehezen sziveli a' Londoni Publicum, nevezetessen az oda való kereskedők, a' kik déli Amerikának elfoglaltatásából sok nyereséget reményltek és vártak; most pedig le tsüggött fejekkel így szólnak: a' Paraquaji expeditio nemcsak sok embert és pénzt emészített meg, hanem a' N. Britanniai fegyvert is gyalázatba ejtette. — A' Spanyolok vitézi módon védelmezték magokat, az asszonyok és gyermekek forró vízzel öntözték e' házak tetejéről az ellenséget, gyomrokból utályják az Anglusokat, és semmi barátságot nem mutattak erántok. A' millyen szomorúságot okozott ez a' történet Angliában, olly nagy örömet indított Sziléziában, mivel ha Paraquajában meg fézkelhették volna magokat a' Brittusok, egész déli Ámerikat bé töltöttek volna Anglus vásszonnal, a' mellyel való kereskedésből 8—10 millio tallért is bé vettek a' Sziléziai lakosok eszten-dőnként.

A' 14-ik Septemperi Londoni tudósítások e' történetről így szólnak : „ Sokkal több embert emésztett meg a' Paraquaja ellen küldetett expedicio, mint a' Kormányzók a' Publicummal közlötte. Midőn esztendővel ennekelőtte Sir Home Popham a' Kormányzók hire nélkül Buenos-Ayrest meg támadta, és egy kevés szerentsével élt volna, ollyba tartották a' Brittusok, mintha déli Ámerikának felét foglalták volna el, 's úgy gondolkoztak, hogy a' Spanyol piaftereknek kútfejénél légyenek. Popham maga sürgette a' Londonikereskedőket, hogy éljenek a' szerentsétől nekik adattatott jó alkalmatossággal, és küldjenek oda Anglus fabricatumokat, annyit a' mennyit csak lehet. Küldöttek is leg alább 60 kereskedő hajóval, de a' melyből keveset adhattak el. — Abban a' capitulatióban, mellynek ereje szerint egész Paraquajából ki kellett hadi seregeknek menni, azt kívánta Liniers Fr. Generáltól az Anglus vezér, hogy engedne az Anglus manufacturáknak és portékáknak eladattatásokra négy hólnapot, de mivel a' Spanyolkereskedésbéli törvényekkel ez a' kéres ellenkezett, egy óra sem engedtetett nékiek.

Ebben az esztendőben 400 hajó ment a' hering halászat végett Skotziának napnyugoti partjaihoz, mellyből sok nyeresége van az Anglusoknak most, a' midőn a' Hollandiai kikötőhelyekből semmi hajókat ki nem botsátnak. Ennek a' halnak a' nemét a' Dániai, Svéciai, Norvégiai, sőt Német tengereknek partjai mellett is lehet találni, de sohol sem olly nagy bővséggel, mint az Angliai, Sko-

tziai és Hyberniai partok mellett, és nem is olly köverek 's jó izüek amazok, mint az utólsóbbak.

Török Birodalom.

Ennek a' roppant Birodalomnak jelenvaló állapotjáról a' Minerva nevezetü hólnapos irásnak kiadója ekként okoskodik: „Lassan lassan közelget az az idő pontja, mellyben a' déli Európában fontos változások fognak esni. A' Tilsitben két hatalmas Császár közt kötött békeesség által, a' mint lattzik, szorossabb határok közzé fogja a' Fényes Portát szoritani. Egyedül Napoleon Császár tekintete tartotta meg Sélím Császárt az utólsóbb esztendőekben az uralkodó székben, de csak ugyan meg nem menthette attól való megfosztattatását, mellyet nem a' külső befolyások, hanem a' belső zendülések okoztak. — Még ekkorig sem újította meg a' Konstantzinápoly új Kormányzék Franczia Országgal való szövetségét, sok alkalmatosságokban bosszontotta azon városnak meg szabadítóját Generál Sebastianit, a' ki Sélím Császár letétetésétől fogva semmi meg hitelező levelet nem nyerhetett a' Divántól, am bár mint magános személy gyakorta sürgette legyen is azt. Az ő elmeneteléről támadott hír Konstantzinápolyt nagy nyughatatlanságba ejtette. Egyedül a' Fr. Országgal való jó egyet értéstől függ az Orosz Birodalommal való alkudozásnak jó ki menetele. Az a' Fr. armada, mellynek Bosnián keresztül a' Dunához kellett volna nyomúlni, most Dalmatziában és Albaniában fekszik, és a' Fri-

aulban lévő tartalék sereggel együtt száz ezer főre megyen, melly, ha a' Fényes Porta és Francziák közt háborúság támadna, könnyen el foglalhatná Macedóniát, Livadiát és Albaniát. Hasonló sorsra juthatnának az Archipelagusi szigetek s. a. t.

* * *

Tudományt és Szép Mesterséget tárgyzó közhasznú harmadszori Tudósítás.

Egy Császári Királyi belső szolgálatban lévő ide való tudós férfiúnak olly ritka és nagy mesterséggel készített régi darabokból álló szép Gyűjteménye vagyon, mellyhez hasonlót találni 's szemlélni a' Kir. Kabinetumokban is ritkán lehet. Ezt az igen szép gyűjteményt, semmi maradéki nem lévén, öszveséggel eladni szándékozik. Ezeknek a' régi ritkaságoknak laistromát illy titulus alatt: „Sammlung von sehr seltenen Antiken, Statuen, Köpfen von Bronze, Kunstwerken, von Schildkröte, Elfenbein, rothen ächten Korallen, geistlichen und andern Prätiosen, Ringen, Abbildungen Römischer und Griechischer Kaiser, welche aus Conchilien in Porphir, mit Silber garnirt, Miniaturgemähde, etc, welche alle sehr gut erhalten sind, und die höchste Aufmerksamkeit der Kenner und Kunstfreunde verdienen. Es ist auch eine Kupferstich - Sammlung von alten seltenen Blättern gegen 5000 Stück, welche die einzige ihrer Art ist.“ —

Mitsoda darabokból állyon ez a' ritka és szép

Gyűjtemény azok, a' kiknek azoknak nyomtatott laistromát meg küldeni szerentsém vólt, által láthattyák. Egyébb Olvasóinknak is meg küldöttem volna, ha több nyomtatványokat adhatott volna ez a' tudós férfiú, vagy ha gondolhattam volna, hogy a' Magyar Kurir Erd. Olvasói mindnyájan egyenlő módon gyönyörködjenek a' ritkaságoknak és régiségeknek esmeretében. Vannak azok közt olly szép darabok is, mint p. o. a' 13-ik lapon, a' 11, 12, 15 és 14-ik szám alatt fel jegyeztettek, melyek egyenn egyenn 3000 forintra betsültetnek. — Méltó vólna, ha valamellyik nagy tehetségű Magyar Magnas, vagy tulajdon gyönyörüségére, vagy a' Pesti Magyar Könyv Tár számára ezt a' szép Gyűjteményt meg szerezné, 's annál fogva buzgó hazafiuságát halhatatlanná tenné. A' kinek ezen ritka Gyűjteménynek meg szerzésére kedve lesz, a' Magyar Kurir elsőbb Irojával parantsolni, 's maga szándékat nékie tudtára adni méltotasson.

* * *

H i r a d á s.

Az idei széna szükére nézve, ha valakinek tettezene vagy 2000 darab birkát ki teleltetni Nemes Vass Vármegyében, akár egy birkától fizetne 3 forintot, akár ha mind ellősek lennének, a' tavaszi nyirést, és a' bárányokat által engedné. Levelezni lehet e' részben Procurátor Novák Ferencz Urral Szombathelyre.